

PAPP FERENC

HOGYAN LETTEM PACIFISTA?

Már 2015. június 6.-án a Bulányi emléknapon felidéztek bennem személyes emlékeim Bulányi atyáról, de csak ma szántam rá magam, hogy ezeket leírjam. Máté-Tóth András azon a napon elmesélte a „Bulányi mester” című előadásában, hogy Kovács Lászlón keresztül került be a Bokor közösségébe s vált a teológia iránt nemcsak érdeklődő, de azt szenvedélyesen művelő teológussá, hiszen a folytonos önképzést az újabb és újabb lépcsőfokokra való lépés szándéka vezette, ami itt ivódott belé. A „provokatív örökségről” tartott korábbi, 2010-es előadásában pedig felidézte Bulányi páter utolsó vacsorájának, búcsúzásának perceit is, hogy hat puttonyos tokajit hozatott, így jelezve, hogy a másvilágra való átlépése után csak folytatódni fog a vigaság, s az lesz tán az igazi élet, az evilági csak árnyéka mindannak, ami hamarosan következni fog. Eltűnődtem az emléknapra megjelent „Bulányi György füveskönyve” idézet gyűjteményes kötet sorai felett is, amit Faragó Ferenc és Schanda Beáta állított össze, de ami igazán érdekelt és megfogott, az az „Arcélek és arcvonások Bulányi György portréjához” című memoárgyűjtemény egyes személyes hangvételű sorai. Hasonlít ez a „Prohászka a szívekben” című gyűjteményhez, hiszen – Ady szavaival élve – ő is ifjan dobogó szívekben él tovább, a mindaddig a „fáklya” égni fog, míg e szívbeli izzása ki nem alszik.

2002-ben találkoztam először Bulányi atyával, miután a Keleti pályaudvaron egy könyvárúsnál megpillantottam és megvettem Szokolai Lajos: Páter Bulányi című könyvét, elolvastam, és akkori lelki vezetőm, a piarista Tuba Ivántól elkértem a telefonszámát. A régi ORFI-ban fogadott, ahol a reumáját kezelték, a kórteremből kimentünk a folyósóra, s kíváncsian gyanakvó szemekkel fürkészett, vajon mit is akarhatok tőle valójában. Elmondtam, hogy a Szokolai könyv keltette fel bennem az iránta való érdeklődésem, mert ebben először szólalhatott meg ő maga interjú keretében, s felidéztem neki azt az emlékezetes pillanatot, amikor az egi papi szeminárium első éves növendékeként először hallottam a nevét kiejteni Koncz Lajos kanonok szájából, aki a fundamentális nevű órákat, tantárgyat oktatta nekünk. Kezében az Új Embert lobogtatva, szenvedélyesen gyors léptekkel beviharzott a boltíves, ódon hangulatot árasztó terem közepébe, s az izgalomtól el-elcsukló hangon felolvasta a címlapján virító vezércikket, mely Bulányi páter elítéléséről szólt. „Téves, félreérthető, veszélyes”- ezt a három kulcsszót idézte, ropogtatta, süvítette Koncz tanár úr, a helyi, egi papi békemozgalom oszlopa, mely szavak Bulányira vonatkozóan magától Ratzinger bíborostól, a hittani kongregáció akkori prefektusának válaszleveléből valók voltak, melyeket a magyar Püspöki Kar eligazításként s egyben ítéletként

kapott meg, miután a páter teológiai nézeteinek megítélése felől kértek eligazítást tőle. „Láthatják, hogy nemcsak a középkorban, de a jelenben is élnek közöttünk eretnek papok, akik aláássák, megkérdőjelezzik a Krisztustól kapott papi hiararchiát, lelkiismeretük szavára hivatkozva gögjükben Isten ellen lázadókká válnak”- jelentette ki határozottan s így folytatta: ” Jól vessék az eszükbe: aki Bulányival akar tartani, vagy bármilyen formában követni őt, az nemcsak papi pályafutásának vet gyorsan véget, hanem a Szentlelket is elveszítheti.” Bulányi atya ekkor megnyílt, hiszen pontosan ismerte, mivel támadják őt, s felőlem, a múltam és jelenem iránt érdeklődött. Miután felvázoltam azt, jelezte, hogy ha „bokrosodni” szeretnék, a belépéshez el kell olvasnom a KIO-t, azaz a Kövessétek Isten Országát című főművét, amivel a lakásán óhajt megajándékozni, már amennyiben hajlandó vagyok hozzá, a kezelése befejezése után elmenni. Hajlandó voltam, szinte az összes nyomtatásban megjelent könyvét, füzetét összeszedte, s ennek azért örültem, mert ezeket egyházi könyvesboltokban nem lehetett fellelni, megvenni, az Internet korszaka pedig még csak hajnalodott. Felfigyeltem arra is, hogy egy őszes hajú asszony nyitott nekem ajtót, akit „Terikém”-ként mutatott be, s akinek törekeny alakja azonnal felkeltette kíváncsiságomat, hogy ő kije-mije lehet neki. Egy törzstanítványának gondoltam, segítőjének.

Ma már viszont azt gondolom, hogy ennél jóval több, a szellemi-lelki társa lehetett Kovács Terézia, aki árnyék-ként elkísérte, ha nem is a haláláig, de a piarista rendbe való visszaköltözéséig. Nélküle aligha írhatta volna meg írásait, s magát a mozgalmat sem vezethette volna. Talán így volt, talán nem, de hogy azután köztük milyen, platói, baráti, munkatársi vagy másmilyen volt-e a kapcsolat, nem merem firtatni. Ezzel már korábban Bulkainé Ádámosi Margitot felingereltem, mert szerinte rossz hírbe akarom hozni őket, ha többet képzelek el közöttük, mint ami valójában megvolt, szerinte csak tisztelték egymást, még ha egy fedél alatt éltek is. E szerint így kéne élniük az elvált, majd újraraházasodottaknak, a vatikáni instrukciók szerint.

Rá néhány évre, úgy 1995 tájékán egy szeles, szürke reggelen unottan vettem ki a postaládából egy levelet, ami a miskolci hadkiegészítő parancsnokságtól érkezett és katonai behívó volt. Októberben, egy teljes hónapot kellett volna Rétságán, az ottani harckocsizó ezrednél tartalékos katonai szolgálatot teljesítenem, ezredírnyokként. Nem akartam hinni a szememnek: ki a fészkes fenének juthattam eszébe tíz év után, miután Hódmezővásárhelyen, egy harckocsizó században a másfél éves szolgálati időmet letöltöttem? Mint a villám, csapott belém a döbbenet, hogy valaki kiszúrt, kipécézett, s a vesztremre akar törni. Bizonyára ki akar túrni a munkahelyemről a polgármester, hogy sógorát s komáját betehesse a helyemre, a szociális osztályra, ahol akkor éppen dolgoztam. Feldúltam mentem a sorozó tiszthez s

megkérdeztem, hogy milyen egészségi okra hivatkozva, vagy más okból kifolyólag mentesülhetek e szolgálat letöltése alól. Erősen rövidlátó vagyok, mondtam, de csak legyintett, hogy ez írnok esetén nem számít. De ha a polgármester olyan írásbeli nyilatkozatot tesz, hogy októberben olyan pótolhatatlan munkát végzek, amit nem tudnak a Polgármesteri Hivatalban nélkülüm elvégezni, akkor kaphatok halasztást és megúszhatom a bevonulást. A polgármester úr készségesen kiállított ilyet, hogy az októberben esedékes marhanyilvántartások, levelek elkészítését kell éppen elvégezniem és számítógépben rögzítenem, amihez más nem ért. De a miskolci parancsnokságon átláthattak a szítán, visszaüzentek, hogy számukra is pótolhatatlan vagyok, mennem kell, vagy bevitetnek, mert olyan harcokozó írnok kell nekik, aki hadgyakorlaton is részt vett már és térképészeti gyakorlattal is bír, vesztetre, minkét feltételüknek megfelelek.

Végső elkeseredésemben szinte isteni sugallat formájában bevillant egy megoldás: felhívtam Bulányi atyát és a tanácsát kértem e helyzet megoldására. Ő azt tanácsolta nekem, hogy a megadott időpontban szálljak fel a Rétságra menő különvonatra, azaz vonuljak be a többi besorozottal együtt, de ott lelkiismereti és vallásbeli meggyőződésekre hivatkozva tagadjam meg a katonai szolgálatot.

Így tettem. Egy szomorkás, esős októberi napon megérkeztem a különvonattal Rétságra, a Budapesttől északra, néhány kilométerre lévő katonai laktanyába és nyakig érő sártengerben már kezembe nyomták az ekcájtomat, azaz étkezésletet, a ruháimat, még mielőtt egy dobkályhával félig telefüstölt sátorban a regisztráló tiszt elé nem kerültem. Ott a regisztráció után megkérdezte tőlünk - - lehettünk vagy ötvenen a sátorba préselődve - , hogy van-e valakinek szociális problémája. Erre kiléptünk hárman az orra elé. A másik két katonatárs kirívó fekete öltönyben, jókora bőr munkástáskával kezükben jelentették ki, hogy ők Jehova Tanúi, fegyveres szolgálatot nem teljesíthetnek és minden jelen lévőnek adnak egy ajándék példányt az Őrtorony című lapjukból. „Maga is jehovista, drága uram?” – kérdezte tőlem gúnyosan a tiszt, de én azt válaszoltam neki, hogy nem vagyok jehovista, hanem katolikus, aki arra a meggyőződésre jutott, hogy bűn embert legyilkolni még háború esetén, önvédelmi szándékkal is, ezért se fegyvert, se tollat nem veszek a kezembe, mert a hadsereget, mint gyilkoló gépezetet nem kívánom semmilyen formában szolgálni. Ha éreznék valamilyen vonzódást a gyilkolásra, akkor mészárosnak, hentesnek mentem volna. „Tisztában van azzal, hogy ezért Önt hadbírótság elé állíthatják?” – kérdezte kajánul a tiszt, mire azt mondtam, hogy tisztában vagyok ezzel. Ezután mindhármunkat felkísért az ezredparancsnokhoz, aki közölte velem, hogy e „magánakciómmal” veszélybe sodrom az egész tervezett hadgyakorlatot, mert honnan akasszon le egy gyakorlott írnokot, meg mégiscsak pofátlanság, hogy

ezt itt és most, a gyakorlat kezdete előtt egy nappal jelentem be, ezt a bevonulásom előtt írásban kellett volna jelezniem. Megkérdezte továbbá, hogy annak idején, amikor fegyveres katonai szolgálatot teljesítettem, és tiszthelyettesként, szakaszvezetőként leszereltem, hogy hogy nem voltak ilyen lelkiismereti aggályaim, mert annak a személyi lapomban nyoma lenne, ha lettek volna ilyenek. Mondtam neki, hogy 1985-ben kényszorsorozáson vettem részt, nem önként jelentkeztem, ha megtagadtam volna e szolgálatot, futkosóra, büntető századba küldtek volna, ráadásul büntetett előéletüként semmilyen felső fokú intézménybe nem vettek volna fel. Fenyegetés alatt álltam. Mit volt mit tenniük, mindhármunkat elbocsátottak, egy személyvonattal visszautaztunk. Ekkor találkoztam életemben először Jehova Tanúival, akik tudták, hogy legfőbb felfüggesztett börtönbüntetést kaphatnak, ekkor már letöltött büntetések nem születtek, ezt meg bevállalták.

Ezután egy évig leveleztem a miskolci hadkiegészítő parancsnoksággal, arra kértek, írjam le részletesen, milyen vallási, lelkiismereti okok állnak esetemben fenn, hogy mérlegelhessek, veszélyt jelentek-e a társadalomra nézve, azaz hadbírótság elé kerülök-e vagy sem. Muniációt ehhez Bulányi atyától kértem és kaptam. Citáltam Jézust, hogy kard által vész el, ki kardot ragad, hogy Jézus letette Péterrel a kardot, amikor a gecsemáni kertben Jézust elfogták, Jézus igazi pacifista volt, aki a fegyveres erőszak minden formáját elutasította. Mire visszaírtak, hogy az is benne van a Bibliában, amikor Jézus azt mondja, mindenki szerezzen és tartson magánál kardot, mert veszélyes idők jönnek, azaz önvédelmi okokból mégis használt fegyvert. Erre azt idéztem nekik, hogy nem tekintette királynak magát, mert ha az lett volna, szolgálai már rég fegyverrel kiszabadították volna. Szóval addig citáltuk a Bibliát oda-vissza, míg honatyáink megváltoztatták a törvényt: levitték a tartalékos polgári szolgálat idejét másfél évre kettőről s mivel én másfél év fegyveres szolgálatot teljesítettem egykoron, amit beszámítottak, nem kellett a továbbiakban semmilyen polgári szolgálati időt letöltenem. Ráadásul jegyzői hatáskörbe tették át a döntési, mérlegelési jogkört, így a helyi jegyző kiállított számomra egy igazolást, hogy a továbbiakban csak tartalékos polgári szolgálatra hívhatnak be. Azóta se zargat a katonaság, s remélem így marad ez a 3. világháború kitöréséig s a halálomig.

Hála ezért Bulányi Györgynek s a Bokor egykori tagjainak, mindenekelőtt Merza Józsefnek, akik kiharcolták előbb a polgári szolgálat alternatíváját majd a kötelező katonai kényszorsorozások eltörlését, amit remélhetőleg a FIDESZ sem állít vissza, s maradnak a zsoldos hadseregnél. Bulányi atya még meghívott az aranymiséjére is, amire azért nem mentem el, mert ekkoriban jelent meg ama hírhedt írása, melyben Markión eretnek utódjának nevezte magát, amennyiben az egész ÓSZ-t nem tartotta Istentől kinyilatkoztatott írásnak, csak az

ÚSZ-t. Ebben azt is javasolta, hogy a katolikus misékben az ószövetségi leckék helyett inkább a magyar szépirodalom remekeiből olvassanak fel. Értetlenül álltam barátja, Dombi Ferenc írásai felett is, aki HANG könyveiben, isteni sugallatokra hivatkozva a reinkarnációt népszerűsítette. Ezekről eltekintve hálás vagyok Bulányi atyának, Jézus igaz tanújának tartom őt, aki végül is pacifistává tett, nem használok testi erőszakot sem.

Bp., 2017. március 25.

SZALAY LÁSZLÓ PÁL BÖJTI CSIGA

*„Az élet csak vágy, mely sosem teljesezhetik;
nagyobb kívánság, mint amit kívánni lehet.
Az éhség megnevesíti a gyümölcsöt azzal,
hogy elérhetetlenné teszi.”
(Pascoaes)*

Anthony Hopkins egy zseni. A jó színészt arról ismerni fel, hogy még azt is élvezettel nézzük, ahogy kiszáll a taxiból, vagy elnyom egy cikket. Mindenki a nagy szerepre áhítozik, amiben igazán meg tudja mutatni magát. A vérbeli aktornak viszont elég a lehetőség, elég a pillanat. Nem vágyik többre csak, hogy elevenné tegye a filmvásznat. Lélekkel tölti meg az előre odakészített kosztümöt, eltűnik a személy és életre kel a szerep. Így történik nem csak a zajos sikertől és díjaktól körülvett A bárányok hallgatnak, a Napok romjai, vagy az Árnyékország esetében, hanem Burt Munroe megformálásánál, A leggyorsabb indiánban. A valós történetet feldolgozó filmben az öreg motoros a sebesség megszállottja. Mindig gyorsabban tempóra ösztönözné a veterán Indiánt, amit maga bütykölt, farigcsált a fészében. Az ő filozófiája az lehetett, hogy mindent a sebességért. A Utahbeli Bonneville gyorsulási pályán, az eddigi rekord megdöntése érdekében, még az életét sem féltette, csak hogy vágya beteljesüljön. 200 mérföld óránként nem kevés, és ő megülte, megtartotta, uralta a gépet, ami oda röpítette, ahol Burt Munroe álmai voltak.

A sebesség, a gyorsulás, az észrevétlen áttünés egy cél. Nem csak öncél, hanem a távolság, az idő, az információ magabiztos kezelésének ígéretét hordozza. Minden területen azon dolgozunk, hogy a szolgáltatások, a lehetőségek, a kapcsolatok azonnali elérhetőséggel rendelkezzenek. Ma nincs várakozás, a rögvést már nem opció, a most is későnek, darabosnak tűnik. A már történik, az esetleg meggyőző. Míg a XX. század gyorsaságát a robbanómotor, az automobil adta, mint a futurizmus jelképe, addig a XXI. század első másodperceivel az internet versenyzett. A holnap viszont a smart bolygóé, amikor is az okostelefon helyett, minden hasz-

nálati tárgyunkba beültetjük az értelem csíráját. Még ajkunkon sincs a szó, de a ránk szabott környezet, már tudja, mire is van szükségünk...

Ha egy tényező ennyire birtokolja, uralja az életünket, akkor hogyan lehet kibújni alóla? A böjti időszak pontosan ezeknek az ember felé nőtt árnyékok, a természetesség, hasznosság és jóság illúzióját keltő könnyörtelen fáraók hatalmának a megtörését szolgálja. Miként ugorhatnánk le a 600 km/h a jövőbe száguldó elektromágneses vonatról? Megtehetjük-e ezt a lépést úgy, hogy közben nem szegjük nyakunkat, nem esünk el életrevaló lehetőségektől, nem fordítunk hátat a haladásnak? Fejtsük le a görcsberándult öklünket a sebváltóról, ami a következő fokozatot keresi. Tegyük üresbe a járgányt. Hagyjuk a motort, a kenőanyagokat, a fogaskerekeket, a láncszemeket lehűlni. Mi is engedjük a figyelmünk állandó koncentráltóságán.

Mentsük fel az axonjainkat és dendritjeinket. Fogjuk vissza a magas fordulatszámot biztosító kávé, energiaitalt és amfetamint. Bátran hunyjuk le a szemünket. Kezdjük azzal, hogy „aki sokat alszik, keveset él” axiómát hatástalanítjuk. Süllyedjünk bele egy kényelmes ágyba. Ne úgy adjunk találkát Hüpnosznak vagy Morfeusznak, ahogy a japánok teszik, úton-útfélen kidőlve, hanem előkészülve a nyugalom óráira. Nézzük meg az ágyunkat, a hálószobánkat milyen. Hamvas Béla szerint e hely meghittsége eltűnt. Nem lehet náaszt tartani, sem szülni, sem meghalni. Kajüt egzisztenciák vannak, korunk nyelvén kapszulahotelek. A böjtünk legyen figyelemmel arra, hogy álomképekből eleget szippantsunk magunkba.

Maradjunk a zsigeri szükségleteknél. A friss ébredést egy kiváló reggeli tudja megkoronázni. Az étkezésnél is sokat írtak már a minőségről, a mennyiségről, a diétás falatokról. Keveset írtak magáról a tempóról. Pedig lehetnénk a slow food hívei ezekben a hetekben. Ragaszkodva a kicsihez, a nem sietőshöz és a helyihez. Persze ezzel mellőznünk kellene a gyorsétermeket, a tartósított, félkész élelmiszereket. Talán keresve/figyelve azokat a termékeket, amelyek kézművesek, amelyek a közeli tanyákon, farmokon érlelődtek, ezzel ráérzel magára az étel elkészítésének a csínjára. Ha mi magunk is látjuk a termelők odafordulását a földhöz, a jóságokhoz megsejtjük, azt a különleges kapcsolatot, ami a gondos gazdaság és annak művelője között vibrál. Ne akarjunk túl lenni rajta. Ne csak az éhséget üssük el. Vigyünk poézist, vallást az étkezésbe. Kísérletezzünk. Próbálgassuk, kóstolgassuk a falatokat. Legyen tere és ideje az étkezésnek, amit nem osztunk meg más tevékenységgel csak a családdal és a barátokkal. Az 1986-ban elindult mozgalom jelképe a csiga, ahogy egy nem mindennapi magyar kezdeményezése is, a Művészetek Völgyéé.

Alvás, evés, fesztiválozás. Senki nem mondhatja, hogy teljesíthetetlenek a böjti tippek. A fesztivál